

částkou, skutečně ujednanou, a vývody, že proto mohly B-ovi z opovězeného udání finančnímu úřadu, že zamlčel část kupní ceny za účelem zkrácení státu na poplatcích, vzejí toliko nepřijemnosti důchodkového vyšetřování. Námitka neobstojí. Způsobilost vyhrůžky, vzbuditi důvodnou obavu, dlužno — jelikož ustanovení §u 98 tr. zák. čelí proti protiprávnímu nátlaku na cizí vůli — posuzovati s hlediska, zda byla vyhrůžka povšechně způsobilým prostředkem k vykonání takového nátlaku, to jest v podstatě i co do důležitosti zla s hlediska osoby, na jejíž vůli bylo působeno. Proto nezáleží na tom, zda objektivně muselo, mohlo nebo nemohlo opovězené zlo státi se skutkem v celém rozsahu, vyhrůžkou naznačeném. Rozhodným jest naopak, zda osoba, již bylo hrozeno, má, třebaš neprávem, za to, že jí vzejde přičiněním pachatele nějaké zlo, třebaš ne v opovězené míře a v opovězeném rozsahu, nezachová-li se tak, jak na ní bylo žádáno, a zda tento předpoklad je s to, by vnutil vůli ohrožené osoby směr pachatelem chtěný. Touto účinností může vyhrůžka působiti i když osoba, již hrozeno, doufá nebo dokonce ví, že se jí podaří odvrátiti konečné, vážnější zlo, jež bylo doslovem a smyslem vyhrůžky naznačeno, to jest ono ublížení na těle, svobodě, cti nebo majetku, k němuž opovězený útok podle povšechné povahy své míří, jako v tomto případě ublížení na cti a majetku, záležející v potrestání důchodkovým soudem pro důchodkový přestupek. Zbývají, třebaš mine ono vážné konečné zlo, nepřijemnosti, jež ohrožená osoba při odvrácení opovězeného útoku pocítí, a újmy, byť méně vážné, v něž se musí uvoliti, by onen útok a tím konečné vážné zlo od sebe odvrátila. I takové nepřijemnosti a újmy menšího rázu jsou zlem, a očekávání jich může býti pro osobu, již hrozeno, tak trapné a tísnivé, že snaha, uvarovati se jich, je silnější, než nechť uvoliti se v požadavek vyděračův, a ohrožená osoba dá, by se jich uvarovala, své vůli pod nátlakem vyhrůžky směr pachatelem chtěný. Proto nelze shledati právní omyl v tom, že nalézací soud odvozuje způsobilost vyhrůžky ke vzbuzení důvodné obavy z pouhých nepřijemností, jež bývají s trestním řízením důchodkovým spojeny, a že staví vzrušení obavou před těmito nepřijemnostmi vzbuzenou, t. j. stav duševního neklidu, na roveň důvodné obavě ve smyslu zákona. Ostatně není v rozsudku zjištěno, že B. (jak stížnost zřejmě předpokládá) byl si jist, že nedojde k jeho potrestání důchodkovým úřadem. Naopak uvádějí rozhodovací důvody, že B. mohl předpokládati, že stěžovatelka a její bratr povedou v trestním řízení důchodkovém proti němu svědky a že výsledek tohoto řízení byl proto pro B-a pochybným. Ve stížnosti zdůrazňovaná, ale v rozsudku nezjištěná okolnost, že B. učinil na bratra stěžovatelky trestní oznámení (pro vydírání), by se tak zbavil hlavního svědka v případném trestním řízení důchodkovém, nasvědčovala by jeho předpokladu v rozsudku zmíněnému a poukazovala by tím nepřimo ke způsobilosti vyhrůžky, vzbuditi důvodnou obavu i tím směrem, že bez jeho trestního oznámení pro vydírání skončí důchodkové řízení trestní výsledkem proň nepříznivým.

Čís. 2108.

Ochrana republiky (zákon ze dne 19. března 1923, čís. 50 sb. z. a n.)
Ke skutkové podstatě přečinu §u 14 čís. 5 zákona tiskem se nevyhledává, by došlo k rozšiřování úskopisu. Trestnost redaktorova počíná

již okamžikem, kdy dílo, jež se má rozmnožiti, bylo odevzdáno do tisku (§ 39 čís. 2 zákona, § 10 tr. zák.)

Hanobení republiky viněním z úskočného počínání si při uzavírání obchodních smluv s cizími státy. Pachatele nevyvíňuje (§ 2 g) tr. zák.), že závadný článek pocházel z kruhů poslaneckých.

Není zmatkem čís. 11 Šu 281 tr. ř. nevyměřil-li soud, použiv ustanovení Šu 266 tr. zák., trest pod zákonnou sazbou.

Pokud nelze povolití podmíněné odsouzení při odsouzení pro pobuřující projevy tiskem.

(Rozh. ze dne 30. září 1925, Zm I 304/25.).

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost obžalovaného do rozsudku zemského trestního soudu v Praze ze dne 26. února 1925, jímž byl stěžovatel uznán vinným přečinem podle Šu 14 čís. 5 zákona ze dne 19. března 1923, čís. 50 Sb. z. a n. a zamítl jako odvolání z výroku o nepřiznání podmíněného odkladu výkonu trestu, mimo jiné z těchto

důvodů:

S hlediska důvodu zmatečnosti podle Šu 281 čís. 9 a) tr. ř. vytýká zmateční stížnost napadenému rozsudku, že shledal v jednání obžalovaného skutkovou podstatu přečinu podle Šu 14 čís. 5 zákona na ochranu republiky, ačkoliv tu není skutkové podstaty trestného činu, a uvádí v tomto směru v podrobnostech toto: »Článek ze dne 17. října 1924 byl zabaven a nedoznal tudíž rozšíření, tak že v tomto případě schází podstatný znak skutkové podstaty uvedeného přečinu, znak veřejnosti po rozumu Šu 39 čís. 2 zákona na ochranu republiky. Mimo to není tu ani hanobení ve smyslu Šu 14 čís. 5 zákona, jež prý předpokládá úmyslné snížení vážnosti. Článek ze dne 15. října 1924 nebyl zabaven, tak že obžalovaný byl již z tohoto důvodu plně přesvědčen, že článek jest jen kritikou, kritikou snad ostřejší, ale kritikou přípustnou. Úmysl hanobiti to, co je nám všem drahé a svaté, byl vyloučen již proto, že obžalovaný je stoupencem strany živnostenské, jež je stranou nacionalistickou.« Zmateč. stížnosti nelze však přiznati oprávnění. Především nelze přisvědčiti jejímu názoru, že ku skutkové podstatě přečinu podle Šu 14 čís. 5 zákona na ochranu republiky v případě spáchání činu tiskem se vyhledává, by došlo k rozšiřování tiskopisu; neboť § 39 tohoto zákona nezmiňuje se pod čís. 2 při výkladu pojmu »veřejně« o rozšiřovaném tiskopise, nýbrž ustanovuje, že veřejně je čin vykonán, byl-li spáchán v tiskopise nebo v rozšiřovaném spise, ve shromáždění neb před zástupem, a z Šu 10 tr. zák. vysvítá, že při trestných činech, spáchaných tiskopisem, počíná trestnost činu pro redaktora již tou dobou, kdy dílo, jež se má rozmnožiti, se odevzdá tisku. Tvrdí-li zmateční stížnost v této souvislosti, že článek ze dne 17. října 1924 nedoznal rozšíření, neprovádí důvodu zmatečnosti podle Šu 281 čís. 9 a) tr. ř. způsobem, odpovídajícím zákonu; neboť nadržuje se v okruhu skutkových zjištění nalézacího soudu (§ 288 čís. 3 tr. ř.). Ve větě rozhodovacích důvodů »právě jako je nerozhodným hájení se jeho (totiž obžalovaného), že prvý článek nebyl zabaven«

Ize sice spatřovati zjištění, že druhý článek byl zabaven, ale nalézací soud nezjišťuje, že tento článek nedoznal rozšíření, a skutečnost, že tento článek byl zabaven, neospravedlňuje závěr, že k rozšiřování tohoto článku vůbec nedošlo.

S dalším náhledem zmateční stížnosti, že hanobením po rozumu §u 14 čís. 5 zákona na ochranu republiky míněno jest úmyslné snižování, lze sice souhlasiti, ale v tomto směru dlužno zároveň zdůrazniti, že nalézací soud věc správně posoudil. Zjistil v rozhodovacích důvodech, že v obou člancích jeví se dle jejich doslovu snaha, republiku snížit, že republika je tam viněna z nesolidního, nečestného, ba úskočného počínání si při uzavírání obchodních smluv s cizími státy a z používání různých triků k tomu cíli, by cizí státy byly poškozeny, a zjistil dále, že obžalovaný oba články před jich otištěním četl a je pak dal do tisku, jsa si vědom jejich obsahu. Za tohoto stavu věci shledal soud prvě stolice v jednání obžalovaného právem hanobením republiky ve smyslu shora naznačeném. Vzhledem k tomu nemůže býti řeči o přípustné kritice, neboť i pro kritiku jsou stanoveny určité hranice, i ona musí se pohybovati v mezích zákona (§ 117 ústavní listiny). Popírá-li zmateční stížnost v této souvislosti, že obžalovaný si byl vědom hanobením republiky, brojí nedovoleným způsobem proti skutkovým zjištěním nalézacího soudu a jeho přesvědčení, na jejich základě nabytém (§ 288 čís. 3 tr. ř.) a neprovádí tudíž důvodu zmatečnosti tu uplatňovaného způsobem, který by odpovídal zákonu. Dále tvrdí zmateční stížnost, dovolávajíc se důvodu zmatečnosti podle §u 281 čís. 9 b) tr. ř., že jest tu vyvíňující důvod §u 2 písm. g) tr. zák. Neodolatelným donucením, jež zmateční stížnost má na mysli, dlužno rozuměti případ kolise zájmů nebo povinnosti, v němž může jednající zachrániti sebe nebo jiného z těžkého a bezprostředního nebezpečství pouze tím, že se dopustí činu trestním zákonem zapovězeného. Skutečnost, v řízení před soudem prvě stolice tvrzená, o niž se zmateční stížnost v tomto směru opírá, totiž, že, ježto článek pocházel z kruhů poslaneckých, obžalovaný neměl možnosti ho neuveřejniti, nezakládá neodolatelného donucení po rozumu zákona; neboť z této skutečnosti nelze dovozovati, že obžalovanému hrozilo těžké a bezprostřední nebezpečství a že se mohl z něho zachrániti toliko spácháním trestného činu. Zmateční stížnost jest tudíž též v tomto směru neodůvodněnou. Tvrdí-li stížnost v této souvislosti mimo to, že šlo o příkaz nadřízených osob, že obžalovaný byl jen vykonavatelem vůle, mu nadřízené, a že neuposlechnutí tohoto příkazu bylo by ohrozilo v základech postavení a existenci obžalovaného, uvádí tím nové okolnosti, k nimž Nejvyšší soud v řízení zrušovacím přihlížeti nemůže (§ 288 čís. 3 tr. ř.). Posléze napadá zmateční stížnost, dovolávajíc se důvodu zmatečnosti podle §u 281 čís. 11 tr. ř., že soud prvě stolice použil při výměře trestu mimořádného práva zmírňovacího podle §u 266 tr. zák., přes to však nesešel pod trestní sazbu. I tu dlužno zmateční stížnost označiti jako neodůvodněnou, neboť z doslovu a smyslu §u 266 tr. zák. vysvítá, že soud může, ale nemusí při použití tohoto ustanovení zákona vyměřiti trest pod zákonnou sazbu. Vývody zmateční stížnosti v tomto měru jsou ve skutečnosti odvoláním co do výroku o trestu. Bylo tudíž zmateční stížnost jako dilem neodůvodněnou, dilem dle zákona neprovedenou zavrhnouti.

Odvolání obžalovaného z výroku o nepřiznání podmíněného odkladu výkonu trestu je neodůvodněné. Obsah, smysl a tendence závadných dvou článků nepřipouštějí pochybnosti o tom, že protistátní smýšlení, zračící se v závadných místech těchto článků, snadno mohlo přejíti na četné čtenáře, přihlíží-li se k náchylnosti nezkušených osob, uvěřiti bez rozmyšlení pobuřujícím projevům šířeným tiskem. Nutno proto přisvědčiti názoru nalézacího soudu, že veřejný zájem vyžaduje skutečného výkonu trestu. Právem odepřel tudíž nalézací soud s hlediska §u 35 zák. na ochranu republiky obžalovanému dobrodiní podmíněného odsouzení, pročež slušelo odvolání jeho v tomto směru jako neodůvodněné zamítnouti.

Čís. 2109.

Ochrana republiky (zákon ze dne 19. března 1923, čís. 50 sb. z. a n.).

»Zprávou« (§ 18 čís. 2 zákona) jest jakékoliv tvrzení skutečností minulých, přítomných nebo budoucích. Nezáleží na tom, je-li pachatel původcem zprávy nebo jen opakuje, co slyšel od jiného.

Zásada §u 238 tr. zák. neplatí při oněch přečinech a přestupcích, jichž skutková podstata předpokládá zlý úmysl nebo vědomí určitého obsahu (na př. § 18 čís. 2 zák. na ochranu republiky). Je-li tu subjektivní stránka popřena z předpokladů formálně bezvadných a právně nepochybných, nezáleží na vadném (zákonu nevyhovujícím) postupu při zjišťování skutečností po stránce objektivní (§ 281 čís. 5, 9 a) tr. ř.).

(Rozh. ze dne 30. září 1925, Zm I 426/25.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost státního zastupitelství do rozsudku krajského soudu v Chebu ze dne 16. dubna 1925, jímž byli obžalovaní Vilém F. a Albert F. podle §u 259 čís. tr. ř. sprostěni z obžaloby pro přečin podle §u 18 čís. 2 zák. ze dne 19. března 1923, čís. 50 sb. z. a n., Vilém F. též podle §u 18 čís. 3 téhož zákona, pokud čelila proti výroku o vině obžalovaného Viléma F-a. Naproti tomu jí vyhověl, pokud napadala výrok o vině obžalovaného Alberta F-a, zrušil napadený rozsudek a vrátil věc nalézacímu soudu, by ji znovu projednal a rozhodl.

Důvody:

Zmateční stížnost uplatňuje důvody zmatečnosti dle čís. 5 a 9 písm. a) §u 281 tr. ř. Není v právu, pokud vytýká rozsudku první stolice zmatečnost podle čís. 9 písm. a) z důvodu, že nalézací soud, dospěv ku závěru, že závadné projevy nezakládají přečin podle §u 18 čís. 2 zákona na ochranu republiky, který v nich shledal obžalobce, neuvažoval dále o tom, zda nenaplníjí skutkové podstaty přestupku podle §u 18 čís. 1 téhož zákona. Nalézací soud řídil se dle rozhodovacích důvodů názorem, že nelze v projevech obžalovaných spatřovati zprávu ve smyslu zákona na ochranu republiky. Tím popřel zákonnou známku, společnou přečinu §u 18 čís. 2 i přestupku §u 18 čís. 1, a neměl pak s tohoto, arcit' pochyb-